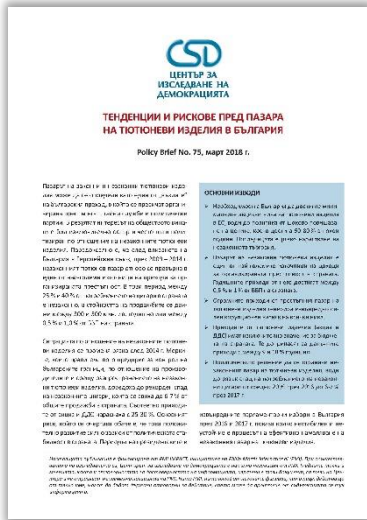

Институционалният отговор на незаконния пазар на тютюневи изделия: граница при противодействието

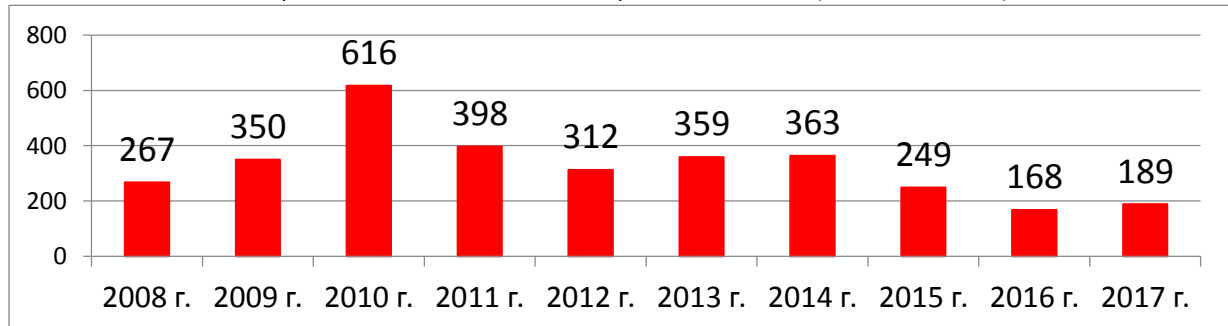
Незаконния пазар на тютюневи изделия е един от основните източници на финансиране на организирани престъпни групи в България. По време на икономическата криза от 2009-2014 годишните доходи от тази престъпна дейност се равняват на 0,5% до 1% от БВП на страната. В същото време, приходите за държавния бюджет от облагане на тютюневи изделия (ДДС и акцизи) допринасят с 9% до 10% към общите данъчни приходи в България.

Докладът „Тенденции и рискове пред пазара на тютюневи изделия в България“ е изготвен от експерти на Центъра за изследване на демокрацията и изследва развитието на незаконния пазар през призмата на икономическите рискове, политическата обстановка в страната и региона, както и промени в структурите на престъпните мрежи. Анализът е

извършен в рамките на проект „Незаконната търговия с тютюневи изделия и балканският маршрут: преодоляване на институционалните слабости и корупцията“, финансиран от PMI-IMPACT, глобална инициатива за борба с незаконната търговия и свързани престъпления.

Според авторите на доклада, ограничаването на търговията с незаконни тютюневи изделия може да се счита за значителен успех, особено като се имат предвид ограничените ресурси, с които разполагат контролните органи в сравнение с тези на добре организирани и финансирани престъпни мрежи. В резултат на институционалните усилия се прекратява откритата продажба на незаконни тютюневи изделия на обществени места и в магазини, а престъпните групи се пренасочват към реализирането на малки количества. В много райони на страната властите регистрират много ниски нива на наличност на незаконни тютюневи изделия. От друга страна обаче, по-нататъшното ограничаване на незаконния пазар е предизвикателство за институциите, особено по отношение на проследяването и контрола върху продажбата на нарязан тютюн. В същото време, поддържането на досегашните ниски нива на незаконния пазар изисква постоянно противодействие, тъй като всяко изместване на вниманието на институциите от проблема бързо води до възобновяване на незаконната търговия.

Фиг. 1. Незаконен пазар на тютюневи изделия в периода 2008-2016 (в милиони лева)

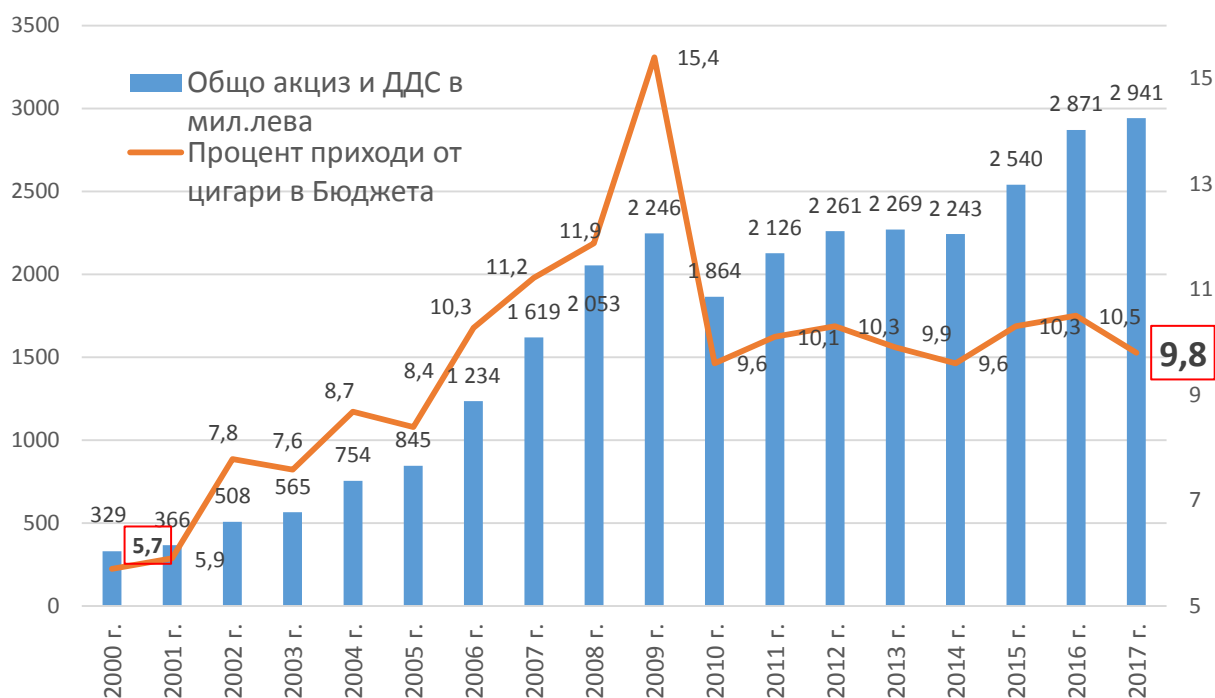

Източник: Изчисления на ЦИД, основани на данни от Изследване на празни кутии и данни за пазарни цени, предоставени от тютюневата индустрия

Събраните данни показват, че през последните две години незаконния пазар в България се е свил до най-ниските наблюдавани нива от началото на 90те. Въпреки че България граничи с няколко страни, които не са членки на ЕС, както и със страни с висок риск от незаконни тютюневи изделия, полицейските и митническите органи успяват да ограничат незаконната търговия в страната, достигайки най-ниските нива сред всички страни-членки на ЕС.

Важно е да се отбележи фактът, че приходите от тютюневи изделия са от особено политическо значение, тъй като техният размер се равнява на бюджетите на Министерството на вътрешните работи и на Министерството на отбраната взети заедно (виж графиката). Поради тази причина основен риск за пазар на тютюневи изделия е политическият. Това твърдение се подкрепя от наблюдавания спад в събираемостта на тези приходи по време на извънредните парламентарни избори през първото четиримесечие на 2017г.

Фиг. 2. Данъчни приходи от облагането на тютюневи изделия (в милиони лева)

Източник: Министерство на финансите

Повече, относно доклада, можете да научите [ТУК](#).

За повече информация:

Тихомир Безлов, д-р Атанас Русев
 Център за изследване на демокрацията
 Програма „Сигурност“
 тел.: +359 2 971 3000
www.csd.bg